Whole School Approach in een verdeelde wereld

Congres Duurzame PABO, Marnix College Utrecht 06-11-2026

Prof Arjen Wals, Wageningen University,
UNESCO Chair of Social Learning and
Sustainable Development

WAGENINGEN UR
For quality of life

UNESCO
United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

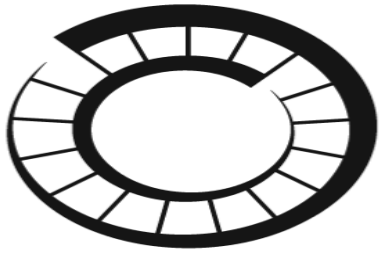
UniTwin

WAGENINGEN UR
For quality of life

The Doughnut of social foundations and planetary boundaries (Raworth 2017)

SDGs & IDGs

INNER DEVELOPMENT GOALS
Transformational Skills for Sustainable Development

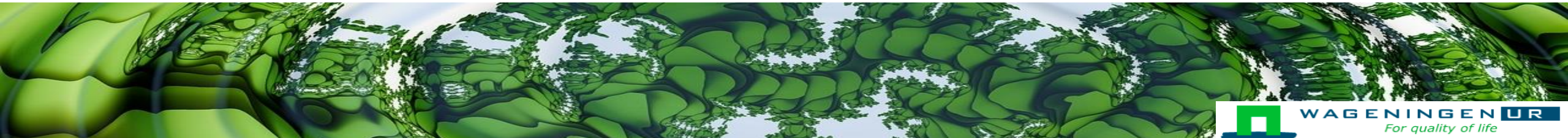
1	**Being** – Relationship to Self
2	**Thinking** – Cognitive Skills
3	**Relating** – Caring for Others and the World
4	**Collaborating** – Social Skills
5	**Acting** – Driving Change

Visie: Leer jezelf kennen, leer de ander kennen, leer de wereld kennen

Pijler 1. **democratisch handelen**	Pijler 2. **omgaan met diversiteit en verschillen**	Pijler 3. **Samen leven met anderen**	Pijler 4. **zorgdragen voor een leefbare aarde**
democratisch burgerschap	sociaal burgerschap	maatschappelijk burgerschap	ecologisch burgerschap

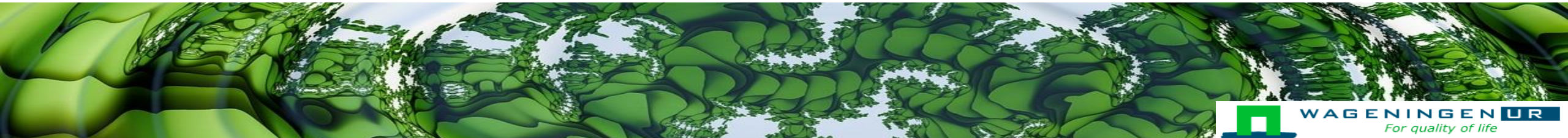
Trends

- Van analoog naar digitaal (beeldverslaving)
- Van aandacht en verdieping naar afgeleid en oppervlakkig (ADHD)
- Van bewegelijk naar statisch (overgewicht)
- Van verbinding en relaties naar vluchtig en leeg (depressie, neerslachtigheid)
- Van immaterieel naar materieel (consumentisme)
- In onderwijs: van beleven en ervaren naar toetsing en examinering

Tegentrends

- Groene schoolpleinen, buitenonderwijs, bushcrafting
- Natuurinclusief onderwijs
- Opkomst ‘whole school approach’
- Verbinding gezondheid, welbevinden, burgerschap en geletterdheid
- ‘Digtal Detox’

The Whole School Approach Bloem met 6 sleutelelementen *(adapted from Wals and Mathie, 2022)*

Visie: Leer jezelf kennen, leer de ander kennen, leer de wereld kennen			
Pijler 1. **democratisch handelen**	Pijler 2. **omgaan met diversiteit en verschillen**	Pijler 3. **Samen leven met anderen**	Pijler 4. **zorgdragen voor een leefbare aarde**
democratisch burgerschap	sociaal burgerschap	maatschappelijk burgerschap	ecologisch burgerschap

(Bron: Marnix College, Ede)

Bloemblad Pedagogiek & Didactiek

- ontdekkend/onderzoekend leren
- handelingsgericht leren
- waarderend leren en (ver)zorgend leren
- plekgebonden leren

Community Sustainability Investigations (CSI)

For quality of life

Kayamandi River Partnership

Water Quality Monitoring and MiniSASS Training – Kayamandi River Partnership

UNESCO United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

uniTwin

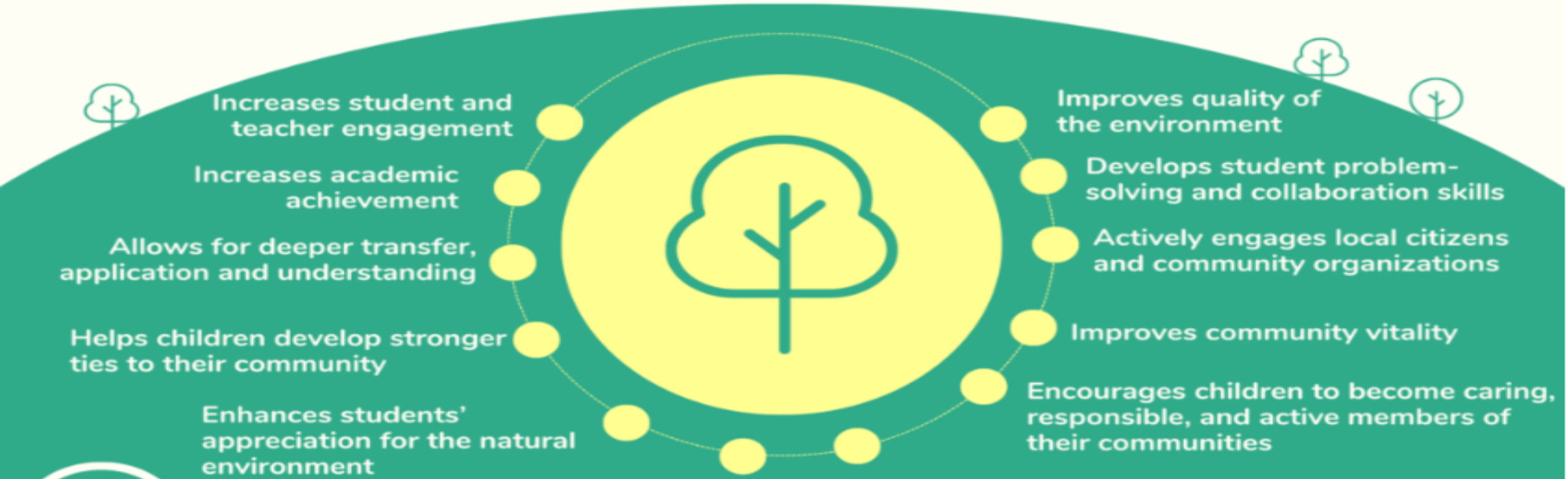

WAGENINGEN UR
For quality of life

Source: creative commons

BENEFITS OF PLACE-BASED LEARNING

WHY IS IT IMPORTANT?

Increases student and teacher engagement

Increases academic achievement

Allows for deeper transfer, application and understanding

Helps children develop stronger ties to their community

Enhances students' appreciation for the natural environment

Improves quality of the environment

Develops student problem-solving and collaboration skills

Actively engages local citizens and community organizations

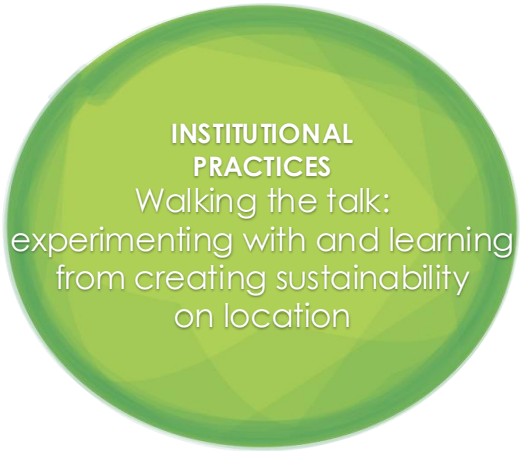
Improves community vitality

Encourages children to become caring, responsible, and active members of their communities

Promotes understanding of the world around them.

Student-centered and personalized learning:

- Gives students voice and choice in how, when & where they learn
- Tailors learning to each student's interests, strengths, and needs

Bloemblad Gebouw en bedrijfsvoering

- werken aan een duurzame en gezonde school in het echt
- leerlingen denken mee, leren mee, doen mee
- ‘walking the talk’ en ‘we make the road by walking’

WAGENINGEN UR
For quality of life

UNESCO
United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

uniTwin

WAGENINGEN UR
For quality of life

REPAIR CAFE

Source: repairtogether.be/nl/repair-cafes-in-cijfers/

WAGENINGEN UR
For quality of life

UNESCO
United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

uniTwin

Bloemblad relatie school-omgeving

- Betrekken van actoren uit de omgeving/buurt
- Onderhouden en cultiveren van goede relaties met de buitenwereld
- Hoe kan de schoolomgeving met al haar rijkdom beter benut worden?

kbk
katholieke basisscholen kortrijk vzw

Basisschool
Sint-Paulus

WAGENINGEN UR
For quality of life

kbk
katholieke basisscholen kortrijk vzw

Basisschool
Sint-Paulus

Bloemblad professionele ontwikkeling

- Wat vraagt werken aan duurzaamheid (inclusief: gezondheid, rechtvaardigheid, burgerschap, klimaat, etc.) aan kwaliteiten en competenties?
- Waar worden die ontwikkeld?
- Wat is de rol van de lerarenopleiding?
- Wat gebeurt er bij jou op school al op dit terrein?

WAGENINGEN UR
For quality of life

WAGENINGEN UR
For quality of life

Bloemblad Visie en leiderschap

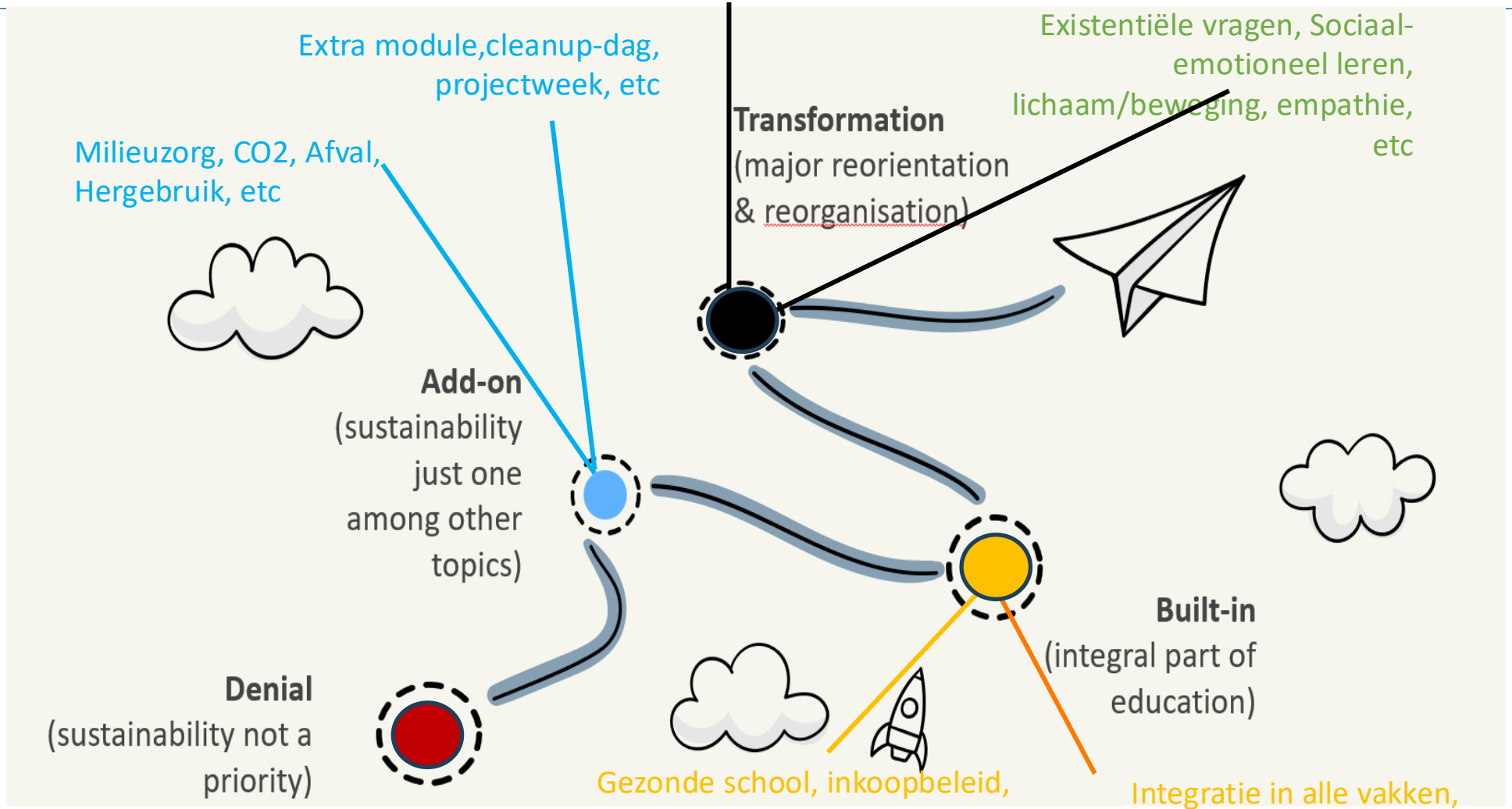

- Wat voor een mensen willen wij opleiden / helpen ontplooien?
- Waar dragen we als school aan bij in de wereld (bedoeld maar ook onbedoeld)?
- Wat voor een identiteit / profiel willen wij ontwikkelen met elkaar als school?
- Wat voor een leiderschap is daar bij nodig?
- Hoe organiseren we een meer integrale 'whole school 'aanpak?

SAMEN
WERKEN
SAMENHANG
IN DEZE TIJD

4 transitiestadia

DEVENTER NIEUWS ONDERWIJS

Terrawijs: nieuwe manier van onderwijs

Door **Benjamin Borgman** 19-07-23 10:13

marimba

Home Over ons Visie Curriculum Informatie Nieuws

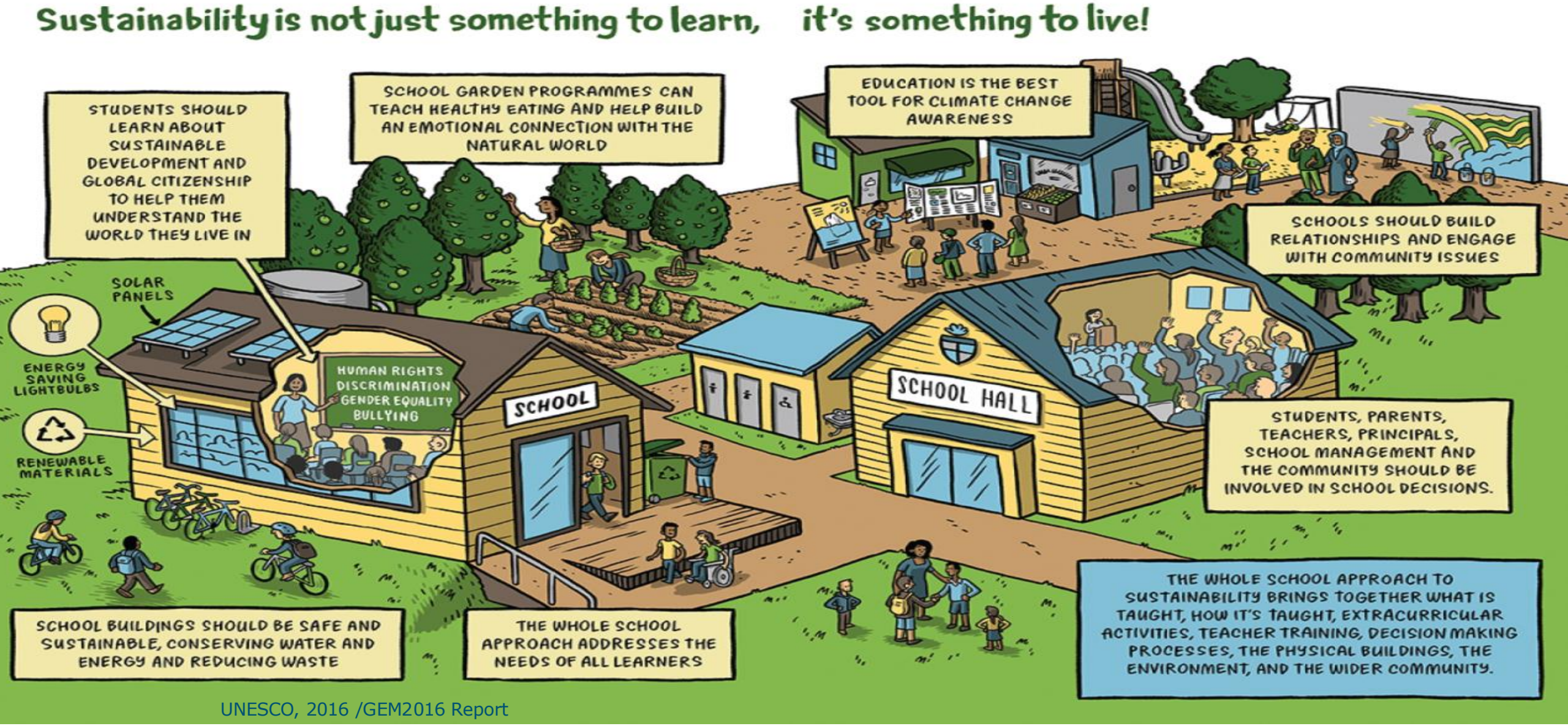
buitenwijs

Ik zoek...

Buitenwijs

Alle kinderen uitzwaaien aan het einde van hun schoolloopbaan, vol zelfvertrouwen en zin in het leven. Met een rugzak vol eigenzinnigheid, vaardigheden en ervaringen: de ingrediënten om je eigen leven vorm te geven.
Dat is de missie van Buitenwijs.

UNESCO, 2016 /GEM2016 Report

WAGENINGEN UR
For quality of life